

Nr 184.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pension åt förste vaktmästaren och portvakten vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm J. A. Lindqvist; given Stockholms slott den 16 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför:

I en av skolöverstyrelsen med utlåtande av den 7 mars 1923 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning har rektorn vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm J. O. G. Kjederqvist gjort fram-

Pension åt förste vaktmästaren och portvakten vid högre la-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 148 häft. (Nr 184—185.) 1

tinläroverket
å Norrmalm
J. A. Lind-
qvist.

ställning om beredande av pension från och med den 1 juli 1923 åt förste vaktmästaren och portvakten vid nämnda läroverk Johan Axel Lindqvist.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Lindqvist är född den 19 september 1854, att han under åren 1889—1897 varit anställd som portvakt och andre vaktmästare vid gymnastiska centralinstitutet samt att han från och med hösten 1897 innehar sin nuvarande anställning, i vilken tjänstgöring han enligt rektors vitsord städse ådagalagt största nit, tjänstvillighet och redbarhet samt aldrig svikande omtanke om läroverkets bästa. Dessutom har han sedan höstterminen 1914 tjänstgjort såsom vaktmästare hos granskningsnämnden och examensnämnden för studentexamen. Hans löneförmåner utgå numera med 2,400 kronor årligen, jämte dyrtidstillägg, vartill kommer bostad med bränsle och lyse. Lindqvist är enligt ansökningen bilagt läkarbetyg till följd av hjärtfel numera oförmögen att längre uppehålla sin tjänst och hans hustru, vilken bistått honom i hans arbete, är likaledes enligt läkarbetyg på grund av sjukdom numera oförmögen därtill.

Skolöverstyrelsen har anfört huvudsakligen följande:

Med hänsyn därtill, att riksdagen uti åtskilliga fall beviljat pension åt vaktmästare vid allmänt läroverk, samt till de sakförhållanden, som anförts, syntes pension jämväl i nu föreliggande fall böra beviljas. Överstyrelsen tillät sig erinra om två fall av ifrågakvarande art, som båda behandlades av 1920 års riksdag. Rektor vid folkskoleseminariet i Umeå hade gjort framställning angående en årlig pension av 1,400 kronor åt vaktmästaren vid seminariet A. A. Holmström. Vid beräkning av beloppet hade rektor utgått därifrån, att Holmström borde erhålla samma pension som förste vaktmästare i nyreglerat verk, enär han, som under år 1919 i avlöning åtnjutit 1,800 kronor jämte vissa naturaförmåner, under de senaste åren varit i avlöningshänseende jämställd med dylik vaktmästare. Domkapitlet i Luleå tillstyrkte bifall till ansökningen. Skolöverstyrelsen hade i sitt utlåtande erinrat om den civila pensionslagens föreskrift, att pensionsunderlaget skulle utgöra $\frac{2}{3}$ av hela avlöningen, samt därom att Holmströms tjänstetid vid avskedstagandet kunde beräknas komma att uppgå icke till 35 utan allenast till 32 år, och på dessa grunder hemställt om en pension på 1,250 kronor om året. Statskontoret framhöll, att en icke oväsentlig del av den avlöning, Holmström under senare år åtnjutit, borde betraktas som dyrtidstillägg, samt att han i olikhet med vaktmästarna vid de centrala ämbetsverken icke genom några avgifter själv bidragit till sin pensionering. Holmström vore således i själva verket icke likställd med dylika vaktmästare utan snarare med den senaste seminarievaktmästare, som genom riksdagens beslut erhållit pension, nämligen J. P. Nylander vid folkskoleseminariet i Härnösand, vilken av 1916 års riksdag fått sig tilldelad en årlig pension av 750 kronor; till detta belopp borde därför lämpligen jämväl Holmströms pension bestämmas. Sedan statskontoret avgivit sitt yttrande, hade emellertid rektor till ecklesiastikdepartementet insänt ett intyg, som utvisade, att i Holmströms tidigare angivna avlöning icke inräknats dyrtidstillägg, utan att sådant uppburits utöver sagda avlöning. I propositionen i ärendet till

riksdagen (nr 137) hänvisades därtill, att vaktmästare i statens verk uppbyure pension av 1,200 kronor, men att Holmström icke erlagt några pensionsavgifter, varför pensionsbeloppet ansågs skäligen kunna sättas till 1,100 kronor om året. Mot dessa av föredragande departementschefen anförda beräkningsgrunder gjorde varken vederbörande utskott eller riksdagen någon invändning, utan beslöt riksdagen bevilja Holmström en årlig pension av 1,100 kronor.

Vidare hade rektor vid Jakobs realskola i Stockholm anhållit om pension åt vaktmästaren vid läroverket S. P. Romulus; med hänvisning till Romulus nära 43-åriga, symnerligen förtjänstfulla tjänstgöring samt därtill, att hans lön numera utgjorde 1,500 kronor årligen jämte vissa naturaförmåner, hemställdes om pensionens bestämmande till 1,000 kronor om året. I sitt utlåtande hade läroverksöverstyrelsen erinrat därom, att riksdagen dittills aldrig beviljat läroverksvaktmästare högre pension än 700 kronor, men att Romulus jämväl tjänstgjort vid pedagogiska biblioteket, och därför hemställt om en årlig pension å 900 kronor. Statskontoret ansåg, att frågan om pension åt Romulus i egenskap av vaktmästare vid pedagogiska biblioteket icke kunde i detta sammanhang upptagas, då framställning därom icke gjorts vare sig av Romulus själv eller av bibliotekets styrelse, och hemställde under hänvisning till riksdagens tidigare beslut i liknande ärenden om en pension å 700 kronor årligen. Efter det detta utlåtande avgivits, inkom emellertid bibliotekets styrelse med ansökan om en pension åt Romulus å 300 kronor årligen. I utlåtande över denna ansökan uttalade statskontoret tvekan angående lämpligheten av att pensionsrätt skulle kunna grundas på vad som måste anses vara en ren bisyssla och hemställde, att den ifrågasatta pensionen i varje fall icke måtte överstiga 200 kronor om året. I den i ärendet avgivna propositionen (nr 185) avvisades framställningen om pension åt Romulus i egenskap av vaktmästare vid pedagogiska biblioteket och föreslogs en årlig pension av 700 kronor. Detta blev ock riksdagens beslut.

Det låge i öppen dag, att de båda sålunda refererade pensionsärendena blivit behandlade på synnerligen olika sätt. Olikheten kunde sammanfattas däri, att i fråga om en läroverksvaktmästares pension riksdagens tidigare beslut i liknande ärenden ansetts bindande, men att detta icke ansetts vara fallet i fråga om en seminarievaktmästares. Oavsett frågan, varpå denna olikhet kunde bero, ansåge överstyrelsen det uppenbart, dels att den lände läroverken till förfång, dels att den saknade verkligt fog. Överstyrelsen ansåge sig därför, då det gällde att finna ett lämpligt belopp för den nu ifrågasatta pensionen, böra utgå icke från tidigare fall av åt läroverksvaktmästare beviljad pension utan från de beräkningsgrunder, som föredragande departementschefen använt i fråga om pension åt seminarievaktmästaren Holmström och som torde få anses godkända av riksdagen. Uppenbart vore nämligen, att vaktmästaren vid ett högre allmänt läroverk under inga omständigheter kunde anses hava ett mindre krävande och ansvarsfullt arbete än en seminarievaktmästare; allra minst kunde detta vara fallet vid här ifrågavarande läroverk, som vore ett av rikets största.

Departementschefen hade i anförda fall utgått från det för vaktmästare vid statens verk gällande pensionsunderlaget men ansett, att vaktmästare, som ej genom avgifter själv bidragit till sin pensionering, borde vidkännas en däremot

svarande minskning i pensionen; däremot hade tydligen den brist i full tjänst-ålder, som förelegat i fråga om Holmström, ansetts alltför obetydlig för att böra inverka. Nu hade emellertid genom sedermera genomförd löneroglering för de centrala ämbetsverken vaktmästare blivit ersatt med expeditivsvakt (lönegrad B 1), och hade, genom kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 456) med bestämmelser för vissa tjänstemän vid statsdepartement och andra till den civila statsförvaltningen hörande verk i fråga om rätt till pension, dylika befattningshavares pensionsunderlag blivit bestämt till 1,644 kronor. Visserligen kunde det sättas i fråga, om icke en vaktmästare vid ett högre allmänt läroverk, allra helst vid ett av den storlek som högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm, snarare borde jämföras med en förste expeditivsvakt, vilken tillhörde lönegraden B 3 och hade ett pensionsunderlag av 1,824 kronor; men för att icke på något sätt föregripa en blivande löne- och pensionsreglering för läroverksvaktmästarna ansågo sig överstyrelsen för närvarande icke böra utgå från högre belopp än det redan nämnda av 1,644 kronor. Om man nu med hänsyn till frånvaron av pensionsavgifter reducerade detta belopp i samma proportion, som skett vid bestämmandet av vaktmästaren Holmströms merbemälda pension, komme man till i runt tal 1,500 kronor. Detta belopp skulle överstyrelsen följaktligen anse skäligt såsom pension åt en vaktmästare vid högre allmänt läroverk. Det kunde heller ingalunda anses för högt i förhållande till den lön av 2,400 kronor jämte bostad, bränsle och lyse, som vaktmästaren Lindqvist för närvarande åtnjöte.

Statskontoret har den 14 mars 1923 avgivit utlåtande i ärendet och därvid yttrat följande:

Med hänsyn till 1920 års riksdags av skolöverstyrelsen åberopade beslut angående pension åt vaktmästaren A. A. Holmström hade statskontoret intet att erinra mot att åt Lindqvist utverkades pension från allmänna indragningsstaten, avpassad efter pensionen för vaktmästare i statens tjänst.

Då emellertid pensioner från nämnda anslag hittills bestämts efter de grunder, som gällde före ikraftträdandet av nu gällande löne- och pensionsreglering för statsdepartementen m. fl. verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, syntes dessa grunder böra komma till tillämpning även vid bestämmandet av nu ifrågavarande pension; och skulle i så fall pensionen fastställas till 1,100 kronor. Statskontoret tillåte sig framhålla, att den sålunda ifrågasatta sänkningen av pensionsbeloppet komme att utjämnas genom pensions- och dyrtidstilläggen, så att den härav förorsakade minskningen i sammanlagda pensionsförmånerna i själva verket bleve obetydlig.

Departementschefen.

I likhet med vad åtskilliga gånger förut skett beträffande vaktmästare vid allmänna läroverk, synes pension av statsmedel böra beredas jämväl Lindqvist vid hans avgång från sin nuvarande befattning, och jag tillstyrker framställning till riksdagen i sådant syfte. Med hänsyn till vad i ärendet anförts, anser jag pensionen böra beräknas efter samma grunder, som skett ifråga om pension

åt vaktmästaren vid folkskoleseminariet i Umeå A. A. Holmström, vilken pension beviljades av 1920 års riksdag. Ifråga om beloppet av Lindqvists pension ansluter jag mig till statskontorets mening, att pensionen bör utgå med 1,100 kronor för år.

Jag hemställer alltså, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen medgiva,

att förste vaktmästaren och portvakten vid högre latinläroverket å Norrmalm i Stockholm J. A. Lindqvist må från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från hans innehavande befattning äger rum, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,100 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall ävensom förordna, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
